

Noordwijkerhout
De Zilk, Beeklaan 8
rapport 641

Noordwijkerhout – De Zilk, Beeklaan 8

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen

W. Roessingh
M. van Amen

Colofon

ADC Rapport 641

Noordwijkerhout – De Zilk, Beeklaan 8
Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen

Auteur: W. Roessingh & M. van Amen
In opdracht van: Dhr. A. Ruigrok
Foto's en tekeningen: ADC-ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort, mei 2006
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
dr. E. Lohof

ISBN 90-5874-66-66

ADC-ArcheoProjecten
Tel 033-299 81 81
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Bureauonderzoek	5
2.1	Methoden	5
2.2	Resultaten	6
	Afbakenen plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik (LS01)	6
	Beschrijving van de huidige situatie (LS02)	6
	Beschrijving van de historische situatie (LS03)	6
	Beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04)	6
	Gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05)	6
3	Inventariserend Veldonderzoek	7
3.1	Methoden	7
	Booronderzoek (VS03)	7
3.2	Resultaten	7
	Booronderzoek (VS03)	7
3.3	Interpretatie	8
4	Conclusies	8
5	Advies	8
	Literatuur	8
	Lijst van afbeeldingen	8

ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

<i>Periode</i>	Tijd in jaren				
<i>Nieuwe tijd</i>	1500	na Chr.	-	heden	
<i>Late-Middeleeuwen</i>	1050	na Chr.	-	1500	na Chr.
<i>Vroege-Middeleeuwen</i>	450	na Chr.	-	1050	na Chr.
<i>Romeinse tijd</i>	12	voor Chr.	-	450	na Chr.
<i>IJzertijd</i>	800	voor Chr.	-	12	voor Chr.
<i>Bronstijd</i>	2000	voor Chr.	-	800	voor Chr.
<i>Neolithicum (Nieuwe Steentijd)</i>	5300	voor Chr.	-	2000	voor Chr.
<i>Mesolithicum (Midden Steentijd)</i>	8800	voor Chr.	-	4900	voor Chr.
<i>Paleolithicum (Oude Steentijd)</i>	300.000	voor Chr.	-	8800	voor Chr.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET ONDERZOEKSGEBIED

<i>Provincie:</i>	Zuid-Holland
<i>Gemeente:</i>	Noordwijkerhout
<i>Plaats:</i>	De Zilt
<i>Toponiem:</i>	Beeklaan 8
<i>Kadastrale gegevens:</i>	Eigenaar perceel: Dhr. A. Ruigrok
<i>Kaartblad:</i>	24H
<i>Coördinaten:</i>	97000/479000, 98000/479000, 97000/480000, 98000/480000
<i>Centrum-coördinaat:</i>	97731/479451
<i>Bevoegd gezag:</i>	Provincie Zuid-Holland
<i>Deskundige namens het bevoegd gezag:</i>	Prov. Archeoloog R. Proos
<i>ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):</i>	17543
<i>ADC-projectcode:</i>	4103490
<i>Periode van uitvoering:</i>	15-05-2006
<i>Beheer en plaats documentatie:</i>	Prov. Depot Zuid-Holland

---

1 Inleiding

In opdracht van Dhr. A. Ruigrok heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek en een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd voor het plangebied Beeklaan 8 in De Zilk (gemeente Noordwijkerhout) (afb. 1). In het plangebied zal een woning worden gesloopt en een nieuwe woning worden gebouwd. De nieuwe woning zal groter worden dan de oude woning. De woning die gesloopt gaat worden is niet onderkelderd. Ook de nieuwe woning zal geen kelder krijgen. Het onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de bouwactiviteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het omschreven gebied. Het doel van het inventariserende veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel, dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit is gebeurd door middel van een booronderzoek.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld voor het plangebied:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Voor dit onderzoek is een plan van aanpak geschreven¹ conform de gelende beleidsregel van de Staatssecretaris van OCW.²

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 05-05-2006, het booronderzoek vond plaats op 15-05-2006. Aan het onderzoek hebben meegewerkt: W. Roessingh (veldarcheoloog) en M. van Amen (fysisch geograaf). Het onderzoek stond onder leiding van E. Lohof (senior archeoloog).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 2.2, in het bijzonder de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. Het bureauonderzoek wordt gerapporteerd conform LS06.

Het onderzoek bestaat uit vijf onderdelen (specificaties LS01 t/m LS05). In de eerste vier onderdelen zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik
- beschrijving huidige situatie
- beschrijving historische situatie
- beschrijving van bekend archeologische waarden

Op grond van deze onderdelen wordt een verwachtingsmodel van het gebied opgesteld (specificatie LS05). Hierin wordt verwoord of en welke archeologische waarden worden verwacht.

¹ W. Roessingh, 05-05-2006.

² Beleidsregel van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 15 juni 2005, nr. WJZ/2005/26210 (8163), tot wijziging van de Beleidsregels opgravingbevoegdheid.

Indien deze worden verwacht worden de (veronderstelde) eigenschappen van de waarden zo gedetailleerd mogelijk aangegeven.

2.2 Resultaten

Afbakenen plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik (LS01)

Het plangebied ligt in het dorp De Zilk, ten noordwesten van Hillegom. Het plangebied betreft een perceel aan de Beeklaan, de weg die langs de zuidelijke rand van De Zilk loopt. Het perceel heeft een totale oppervlakte van ca. 700 m². Het nieuw te bouwen huis heeft ongeveer de omvang van de huidige bebouwing van 70 tot 90 m². Het grootste deel van het perceel (ca. 600 m²) blijft dus onaangetast. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Beschrijving van de huidige situatie (LS02)

Het plangebied is momenteel bebouwd.

Beschrijving van de historische situatie (LS03)

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Bron	historische situatie
Kadastrale kaart 1998	Bebouwd
Historische kaart West-Nederland (1839-1859)	Niet bebouwd; grasland
Historische Bonnerkaart uit 1876	Niet bebouwd; grasland
Minuutplan 1818	Niet bebouwd, de Beeklaan is al aanwezig

Op de historische kaarten is zichtbaar dat de oude bebouwing van De Zilk ten oosten van het plangebied ligt. Het plangebied is pas vanaf de 20^e eeuw bebouwd.

Beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04)

In de nabijheid van het onderzoeksgebied zijn de volgende waarden vastgesteld:

Bron	waarde
IKAW	Middelhoge waarde
AMK	geen
waarnemingen ARCHISII	1 waarneming

De ligging van de waarden is weergegeven in afb. 3. Ongeveer 500 m ten noordoosten van het plangebied is een bronzen bijl uit de Late Bronstijd aangetroffen (1100-800 v. Chr.) waarnemingnummer 45.557. In de omgeving van De Zilk zijn verschillende vondsten gedaan door amateurs. Ongeveer een kilometer ten zuidwesten van het plangebied zijn voor WOII verschillende vondsten gedaan tijdens graafwerkzaamheden (waarnemingnummer 26.107). In een laag gelegen terrein dat hier is afgegraven zijn diverse voorwerpen uit het Neolithicum en de Bronstijd aangetroffen.

Gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05)

De volgende aardewetenschappelijke informatie is bekend van het onderzoeksgebied:

type informatie	informatie
Bodemkunde	Kalkhoudende enkeerdgrond en leemarme vlakvaaggrond
Geologie	Duinzand en strandwalzand
Geomorfologie	Ingesloten strandvlakte en vlakte ontstaan door afgraving/egalisatie duinen

Het plangebied ligt op de bodem- en geomorfologische kaart op de grens tussen twee eenheden. Het gebied was een enkeerdgrond maar langs de Zilkerduinweg is die geëgaliseerd of afgegraven.

Voor de bollenteelt is een homogene zandgrond nodig, bij voorkeur kalkrijk. Hiervoor zijn veel strandwallen afgegraven. Het vrijgekomen zand werd gebruikt om terreinen met een drassige ondergrond bouwrijp te maken. Veel zand is ook naar de kalksteen fabriek in Hillegom gegaan, ongeveer 2.5 km ten zuidoosten van De Zilk.

De omliggende enkeerdgrond is ook een gevolg van de bollencultuur. Om te humeus geworden bovengrond kwijt te raken werd grond meerdere malen diep omgewerkt; het zogenaamde drie-

steek delven. Behalve het wegwerken van humeuze bovengrond, werd dit ook gedaan om bollenziektes te bestrijden en nieuw kalkrijk zand naar boven te werken. Hierdoor ontwikkelde zich dikke humus houdende bovengronden en een diep verstoorde grond. Dergelijke terreinen wordt bodemgeografisch (gronden ingedeeld op cultuur historische aspecten) een zanderijgrond genoemd.

In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is middelhoog. De archeologische resten kunnen voorkomen direct aan of onder het maaiveld. Omdat het plangebied zich op een zanderijgrond bevindt en door de aanwezige bebouwing zullen de bovenste bodemlagen vermoedelijk grotendeels verstoord zijn.

Toch is het mogelijk dat zich op een dieper niveau intacte strandwallen of strandvlakten bevinden met archeologische resten. Strandwallen waren goede locaties voor bewoning, omdat ze droger waren dan de omringende lage gronden. De archeologische resten kunnen bestaan uit sporen en vondsten, als aardewerk of vuursteen strooiingen. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.³

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Methoden

Methoden toegepast bij het Inventariserend Veldonderzoek zijn conform de KNA, versie 2.2, 2005, in het bijzonder specificatie VS03 (booronderzoek). Uitgangspunt van het inventariserend veldonderzoek is het gespecificeerde verwachtingsmodel zoals dat is opgesteld in het bureauonderzoek. De strategie voor het veldonderzoek is hierop gebaseerd.

Booronderzoek (VS03)

In het plangebied zijn grondboringen uitgevoerd conform de eisen van het bevoegd gezag. De gehanteerde strategie (boorgrid, boordiameter en boordiepte) is vastgelegd in deze eisen. Het betreft de verkennende en karterende fasen van het inventariserende veldonderzoek. Het doel van de boringen is het vastleggen van de bodemopbouw en bodemverstoringen, alsmede het opsporen van archeologische vindplaatsen.

Het verkennen van de bodemopbouw gebeurt door de bodemtextuur en – indien relevant – bodemkundige horizonten – systematisch te beschrijven. Eventuele afwijkingen van de verwachte bodemopbouw zoals vastgesteld op grond van het bureauonderzoek, en andere niet-natuurlijke bodemkenmerken kunnen er aanleiding toe geven om (delen van) het plangebied als verstoord te beschouwen.

Het terrein is op dit moment vrijwel volledig bebouwd. De boorpunten zijn zo gekozen dat zij zo optimaal mogelijk het terrein dekken en zijn uitgevoerd met een 7 cm edelmanboor en een 3 cm guts. De boringen zijn gezet tot 20 cm in de ongestoorde ondergrond. Eén boring is gezet tot 350 cm –mv; de tweede boring heeft een diepte van 170 cm –mv.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemmonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd. De X- en Y-coördinaten zijn bepaald aan de hand van de locale topografie.

3.2 Resultaten

Booronderzoek (VS03)

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 2.

De lithologie bestaat uit kalkloos fijn zand. Vanaf 120 cm –mv wordt het zand grover en neemt de kalkhoudendheid toe. In boring 1 is de bovenste 30 cm donker van kleur. Dit wordt steeds lichter tot op 90 cm –mv. Van 90 tot 110 cm –mv wordt het zand bruiner van kleur. Vervolgens

³ Kars & Smit 2003

wordt de ondergrond weer lichter en kalkrijker tot een diepte van 350 cm -mv. In dit onderste deel zijn ook plantenresten gevonden. Boring 2 bestaat uit een dik donker pakket tot 130 cm -mv. Daaronder ligt matig grof grijs zand tot 170 cm -mv.

3.3 Interpretatie

De dikke humus houdende bovengrond van boring 2 heeft waarschijnlijk te maken met diepe verstoringen voor de bollenteelt (zanderijgrond). Om humus rijke bovengrond kwijt te raken werd zeer diep gespit waardoor zeer dikke humeuze gronden ontstonden.

Bij boring 1 ontbreekt deze humeuze bovenlaag. Mogelijk is deze laag hier afgegraven, maar waarschijnlijk heeft die laag zich hier niet ontwikkeld. Dit kan veroorzaakt zijn doordat hier minder groundbewerking heeft plaatsgevonden vanwege de bebouwing, of omdat de bodem hier meer kalk bevat.

4 Conclusies

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardstelling hiervan?

Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?

Bij de bebouwing zal op staal gebouwd worden en de verstoring zal een geringe diepte hebben. Het grootste deel van het terrein is waarschijnlijk verstoord door de huidige bebouwing.

Indien de eventuele archeologische waarden niet kunnen worden behouden: Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

N.v.t.

5 Advies

Wij adviseren om in het plangebied geen aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom wel aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.

Literatuur

BOSCH, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode*, Versie 5.2., Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).

GROENEWOUD, B.J., 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17).

Kars, H. & A. Smit, 2003: *Handleiding fysiek behoud archeologisch erfgoed*, Geoarchaeological and bioarchaeological studies, vol. 1, Amsterdam.

NEDERLANDS NORMALISATIE-INSTITUUT, 1989: *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters. NEN 5104*. Delft.

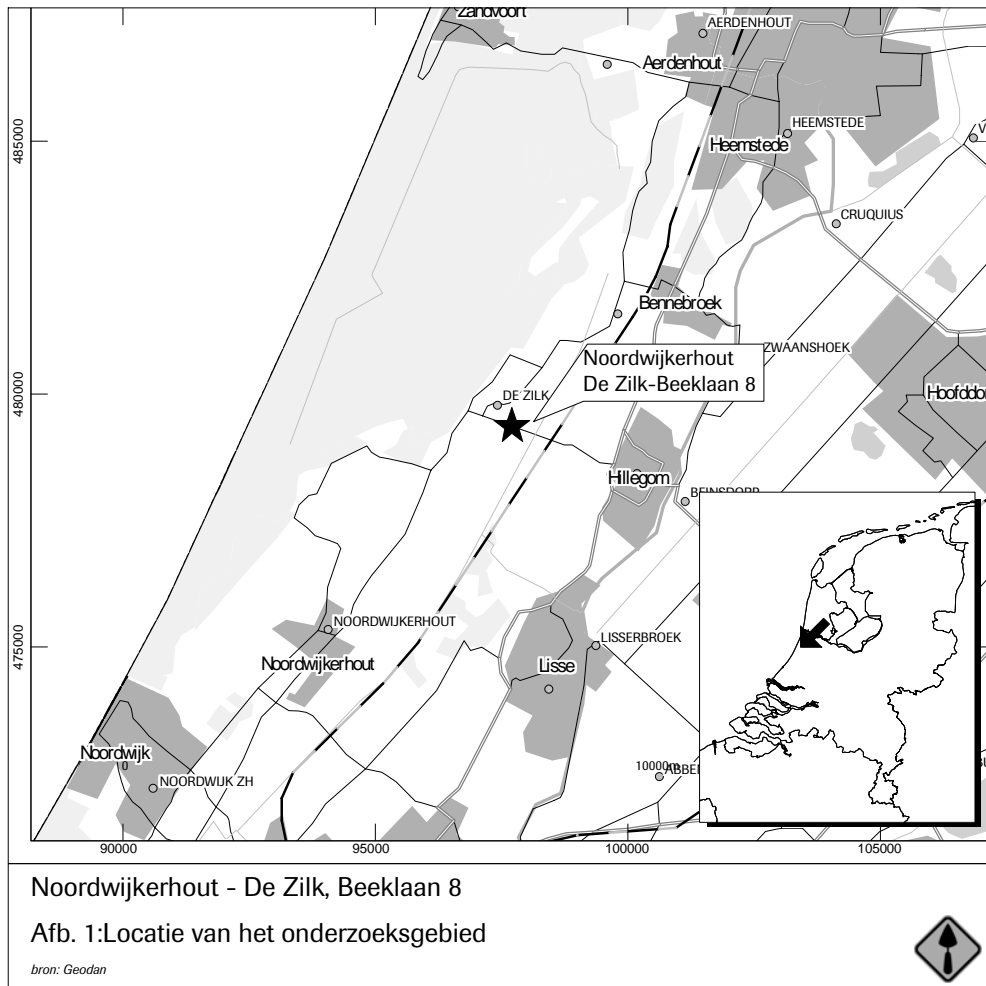
TOL, A., P. VERHAGEN, A. BORSBOOM & M. VERBRUGGEN, 2004: *Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie*, Amsterdam (RAAP rapport, 1000).

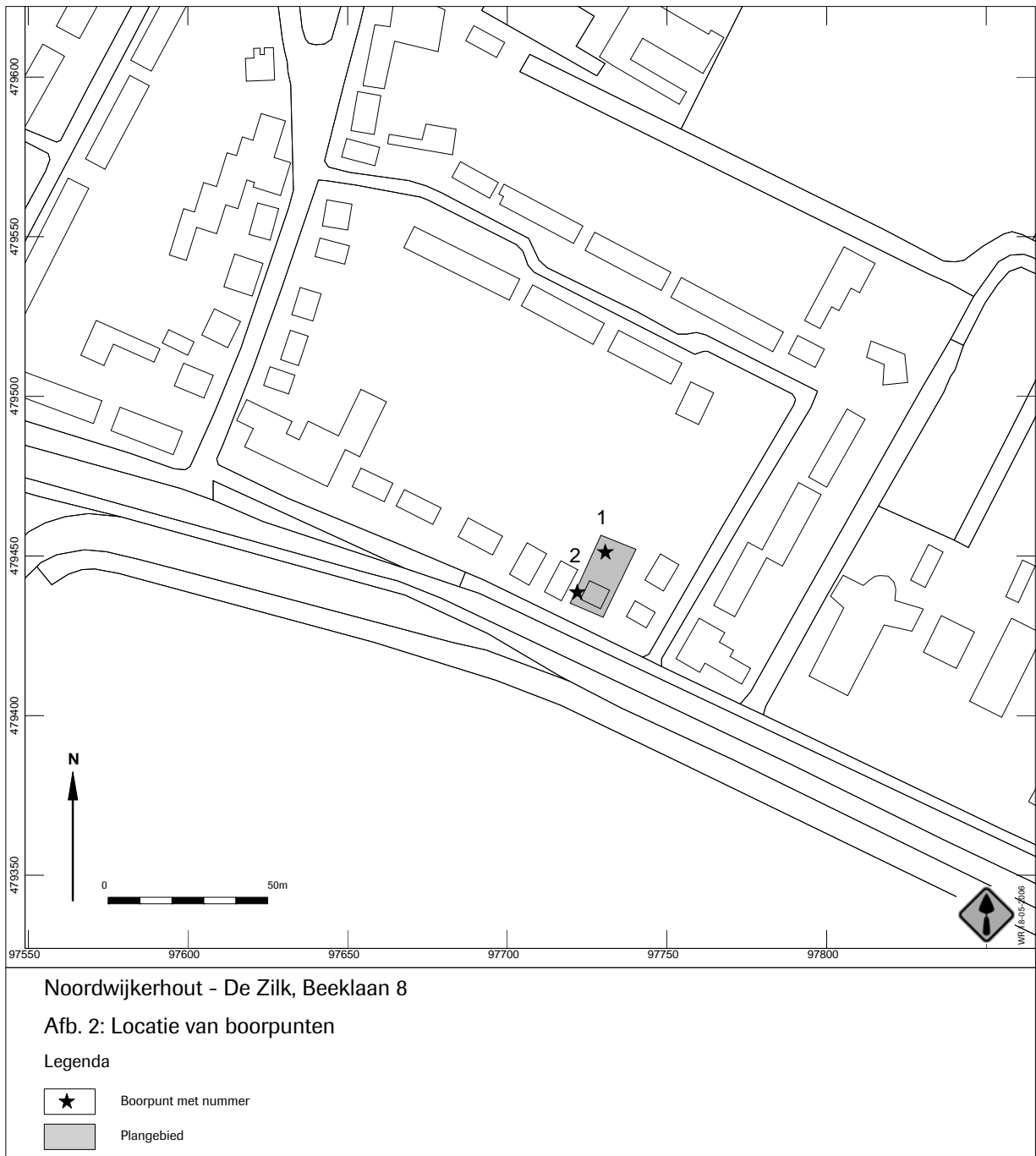
Lijst van afbeeldingen

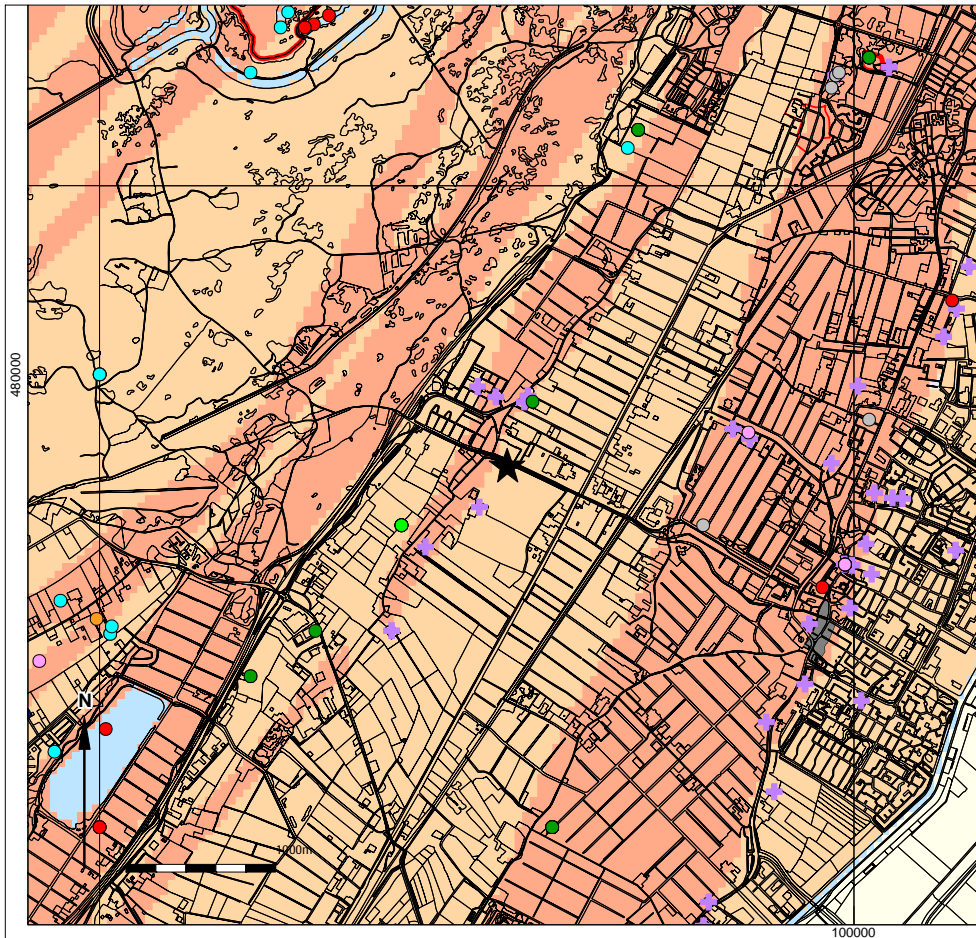
Afb. 1 Locatie van het onderzoeksgebied

Afb. 2 Locatie van de boorpunten

Afb. 3 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Noordwijkerhout - De Zilk, Beeklaan 8

Afb.3: ARCHIS-meldingen, archeologische monumenten en onderzoeksmeldingen op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (ROB IKAW2-1)

Legenda

	Hoge indicatieve archeologische waarde
	Middelhoge indicatieve archeologische waarde
	Lage indicatieve archeologische waarde
	Niet gewaardeerd
	Water
	Bebouwd gebied
	Zeer grote trefkans op archeologische sporen (historische stads- of dorpskern)
	Archeologisch monument (bijgewerkt jan '06)
	Archeologisch monument van hoge tot zeer hoge waarde
	Archeologisch monument van zeer hoge waarde, beschermd

ARCHIS-meldingen (bijgewerkt april '06)

	Paleolithicum
	Mesolithicum
	Neolithicum
	Bronstijd
	IJzertijd
	Vroeg-Romeinse tijd
	Midden-Romeinse tijd
	Laat-Romeinse tijd
	Vroege Middeleeuwen
	Late Middeleeuwen
	Nieuwe Tijd
	Recent
	Datering onbekend
	Onderzoeksmeldingen (bijgewerkt nov '05)
	Locatie van het onderzoeksgebied

